

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 4

Sreda, 16. januarja 1935

Leto X

Pred posvetovanjem URSSJ Zakonodaja o mi- nimalnih mezdah

Ministrstvo socialne politike skli-
cuje anketo, ki bo razpravljala o
 uvedbi zakonitih minimalnih plač v
 državi. Z ozirom na delovne in mezd-
 ne razmere v državi je rešitev tega
 vprašanja važna. Ob uvajanju tega
 socialnopolitičnega zakona se je pa
 treba ozreti na izkušnje v drugih dr-
 žavah, kjer so taki zakoni že v ve-
 ljavi. Pomembni za delavstvo so
 sklepi 50. kanadskega strokovnega
 kongresa, ki jih je napravil z ozirom
 na svoje izkušnje v Kanadi.

Kongres izjavlja, da priznava, da
 ima tendenca načrtnega gospodar-
 stva namen, omiliti predvsem veliko
 izkoriščanje delavstva v Kanadi. Iz-
 kušnje pa uče, da z zakonom o mi-
 nimalni mezdah delavstvo ni dovolj za-
 ščiteno, če nima močnih strokovnih
 organizacij. Poudarjamo zaradi tega,
 da je obstoj strokovnih organizacij
 ob reševanju tega vprašanja posebne
 važnosti. Ne dvomimo, da utegnejo
 pod pritiskom strokovnih organizacij
 o minimalnih plačah za žene, zakoni
 o primernih mezdah in drugi pravil-
 niki izboljšati razmere. Poudarjati pa
 moramo obenem, da mnoga podjetja
 store vse, da veljavne zakone obidejo
 ali zlorablajo. Da se pa to prepre-
 či, je zahteval kongres, da se ime-
 nuje dovolj nadzornikov. Vsi zakoni
 o načrtnem gospodarstvu morajo ob-
 sezati določbe o najkrajšem in naj-
 daljšem delovnem času. Enotni ukre-
 pi naj se izvedejo v svrhu prepreče-
 nja konkurence med posameznimi
 pokrajinami, obenem pa prepreči se-
 ljenje industrije iz pokrajine v pokra-
 jino, ki ima namen sabotirati doseže-
 ne izboljšave. V vseh zakonih o mi-
 nimalnih plačah naj se upošteva stro-
 kovne organizacije, ker se morejo
 zaščititi doseženi delovni pogoji le s
 kolektivnimi pogodbami med podjet-
 niki in delavskimi organizacijami.
 Vsakršna zakonodaja, ki bi temeljno
 načelo kolektivnih pogodb prezrla,
 mora delavstvo ostro odklanjati. Ena-
 ko mora delavstvo odklanjati tudi
 mezdne postavke, ki bi jih zakonita
 oblastva svojevoljno in brez spora-
 zuma s strokovnimi organizacijami
 določila.

Tako pravi članstvo kanadskih
 svobodnih strokovnih organizacij. Pri
 nas, kakor dokazuje statistika vlada
 v državi izredna mezdna anarhija in
 nekontrolirano strahovito izkorišča-
 nje delavstva. Zaradi tega je zaka-
 nodaja o minimalnih mezdah potreb-
 na. Vsekakor pa je potrebno tudi so-
 delovanje s svobodnimi strokovnimi
 organizacijami, če se hoče doseči
 učinkovit uspeh.

Uzunović v Nišu Vlada sodeluje s stranko JNS

Predsednik JNS in bivši predse-
 dnik vlade Uzunović je govoril na sho-
 du v Nišu. Pomembno na shodu je, da
 je govornik izjavil, da se nova vlada
 ne bo razdvojila s stranko JNS. Raz-
 ne ideološke skupine lahko snujejo
 stranke na načelih šestojanuarskih
 zakonov, sicer pa ne. Politika šeste-
 ga januarja ostane.

Uzunović s tem priznava, da je
 izpremembo vlade smatrati le za iz-
 premembo v vladnih osebah.

Gospod Jevtić, pravi Uzunović, je
 poizkusil razširiti sodelovanje. Prav,
 če se mu to posreči, kar pa politike
 ne more izpremeniti.

Plebiscit v Posaarju

Posaarje ni velika dežela. Meri
 le okoli 1912 kvadratnih kilometrov,
 a ima, ker je industrijsko ozemlje,
 830.000 prebivalcev. Pokrajina je
 bogata na rudniški in železni indu-
 striji ter ima veliko število organi-
 ziranega zavednega delavstva, ki ni-
 kakor ni želelo priti pod Hitlerjevo
 absolutistično žezlo.

Videli smo pa, da je nemški fašizem
 skoraj nemoteno razvijal ple-
 biscitno propagando po Posaarju in
 jo je komisija omejila šele zadnji
 dan pred plebiscitom. V agitaciji je
 podpiral fašizem tudi oboji klerika-
 lizem.

Glasovanje v Posaarju je po voj-
 ni eden najpomembnejših dogodkov.
 Od tega plebiscita je bilo odvisno,
 ali je sploh mogoče doseči z aro-
 gantnim nemškim fašizmom sporazu-
 um ali vsaj zblížanje glede na na-
 daljnji razvoj evropske politike ali
 pa naj tvori Posaarje kamen izpod-
 tike, na katerem naj se širi in šopiri
 šovinistično sovraštvo med država-
 mi, v tem primeru med Nemčijo in
 Francijo.

V verzajski mirovni pogodbi je
 bilo določeno, da se o tem ozemlju
 izvrši po petnajstih letih plebiscit,
 kam naj pripada. Vprašanje je bilo,
 ali hoče pripadati Franciji ali Nem-
 čiji, ali pa ohraniti dosedanji polo-
 žaj (status quo) pod suvereniteto
 Društva narodov.

Društvo narodov ima po pogodbi
 pravico, da odloča, kateri suverineti
 v celoti ali deloma se dodeli Po-
 saarje v sorazmerju s plebiscitom
 izražene želje, kar znači, da za pri-
 padnost Posaarja ne odloča navadna
 večina glasov.

Iz ravnanja Francije je raz- videti, da ne polaga na Po- saarje posebne važnosti.

Zato se je v Rimu že prej pogodila
 o odškodnini za investicije in več-
 letno brezplačno dobavo premoga.
 To je materialna stran. Enako važna
 je politična stran.

Francija hoče doseči znosnej- še odnošaje z Nemčijo,

tudi na splošno evropsko politiko,
 ker bi v slučaju večjega spora z Nem-

čijo pognala še druge države v nje
 tabor. S tem bi utrpel veliko škodo
 in nevarnost problem evropske kon-
 solidacije.

Težak je udarec v Posaarju za
 nasprotnike fašizma. Nedvomno bo-
 do morali bežati v inozemstvo de-
 settisoči emigrantov. Kam naj gre-
 do? Kdo naj jih vzdržuje? To je tež-
 ko vprašanje, ki bi se moralo ob
 prevzemu oblasti potom Društva
 narodov urediti z novo suvereniteto
 v Posaarju.

Za Nemčijo je zmaga v Posaarju
 moralnega pomena.

Nemški imperialistični duh je s tem pridobil na agresivnosti

ter bo delal mnogo težav v medna-
 rodni politiki. Če se hoče parirati
 imperialistične težnje Nemčije, mora
 srednja Evropa, predvsem Podu-
 navje, hiteti s konsolidacijo.

Izid plebiscita

Po dosedanjih vesteh je izid gla-
 sovanja v Posaarju naslednji:

Za Francijo je glasovalo 2224; za
 dosedanjo upravo 46.513 in za Nem-
 čijo pa 467.119 volilcev, t. j. 90½%
 prebivalstva

Izjava o plebiscitu v Posaarju

Socialistični voditelj Maks Braun
 v Posaarju je izjavil časnikarskemu
 poročevalcu, da so ugotovili, da je
 nemška fronta svojim volilcem izro-
 čila obrazce, na katerih morajo ta-
 koj po plebiscitu sporočiti fašistič-
 nim inspektorjem, kje in kako so
 glasovali. Kdor se volitev ne bi ude-
 ležil, se mora opravičiti. S tem je
 postala svobodna volja glasovalcev
 iluzorična, pravi Braun. Braun se bo
 pritožil pri Društvu narodov v Že-
 nevi, da opozori na dejstva. Tudi
 predsednika volilne komisije je na
 to opozoril in mu povedal, da gre za
 jako resno zavrtnost.

Braun je menil, da dobi status
 quo 30 do 40 odst. glasov, približno
 enako tudi Hitler. Kako se razdele
 ostali glasovi, je nejasno.

Vlada najame posojilo

100 milijonov za javna dela

Minister dr. Marko Kožulj je po-
 vedal sodelavcu beograjske »Politi-
 ke«, da bo najel posojilo v smislu čle-
 na 18. naredbe ministr. sveta z dne
 14. 11. 1934, ki pooblašča gradbenega
 ministra, da sme najemati posojila za
 javna dela. Minister namerava najeti
 100 milijonov dinarjev.

Prejšnji gradbeni ministri so že
 najeli posojilo; enkrat 50 milijonov,
 enkrat 27 milijonov. Ta posojila so

vrnjena poštni hranilnici iz dohodkov
 doklad na cement.

Posojilo bo imelo namen zaposliti
 prebivalstvo in ustvariti dela trajne
 vrednosti. Minister je proti temu, da
 bi se posojilo razdelilo na drobce, da-
 jale podpore ali prehrana iz njega,
 ker to nima za nikogar prave koristi.
 Posojilo se mora naložiti koristno.
 Ena glavnih nalog je izsuševanje
 močvirij in regulacija rek.

Diktatura na Poljskem

Delavce zapirajo, ker zahtevajo večjo mezdo

Poljski režim skuša popolnoma
 zatreti delavsko svobodo. Klerikalno
 delavstvo in kmet so pod neodpornim
 vplivom bogate žlahte in indu-
 strijcev, tako da je boj zavednega
 delavstva silno težak.

Kakšen vpliv imajo kapitalisti pri
 režimu, dokazuje dogodek teh dni,
 ko so lesni industriji naznanili dela-
 vske organizacije, da izsiljujejo
 vedno večje plače. Varšavska poli-
 cija je takoj posegla vmes, izvedla
 preiskavo ter zaprla 106 članov or-

ganizacije. Ta primer dokazuje, ka-
 ko razumejo režim in industriji
 svobodo.

Zahtevo po višjih mezdah sma-
 trajo za — izsiljevanje. Kako naj se
 ta pravica svobodnih državljanov
 imenuje — izsiljevanje? Če je to iz-
 siljevanje, potem je mezda, od ka-
 tere peša in hira delavstvo, ne le na-
 silje, marveč moritev cele genera-
 cije. To pojmovanje bi bilo bolj opravi-
 čeno kakor ono.

Dve večji stavki

Ali so potrebne mini- malne mezde ali ne?

Ali še bolj kazenski zakon proti iz-
 koriščanju delavstva?

V Zagrebu je tekstilna tvornica
 Hermann in Polacka sinovi. Zapo-
 sluje okoli tisoč delavcev in delavk,
 ki jih plačuje tako slabo, da se ču-
 dimo, da firme ni sram, ko se raz-
 pravlja v javnosti o tem. Že nad leto
 dni se trudijo zaupniki organizacije,
 da bi se delovne razmere v tej to-
 varni uredile s kolektivno pogodbo,
 toda firma je ostala trdovratna in
 razmere so se še poslabšale. Nena-
 doma pa je nastala 9. t. m. stavka,
 ko je hotel izvesti tuji inženjer brez
 dovoljenja bivanja v državi in ne-
 taktne nastopanja racionalizacijo
 z namenom, da se plače še znižajo
 in del delavstva odpusti. Posredo-
 vanje delavskih zaupnikov ni nič za-
 leglo in podjetnik je zagrozil, da od-
 pusti delavce, ki so z ukrepom ne-
 zadovoljni.

Toda inženjer se je vedel aro-
 gantno, dejansko je hotel napasti
 nekaj delavcev, drugi pa so napa-
 dene branili. Tedaj pa je eden rav-
 nateljev odredil zaporo onega od-
 delka in podil delavce na cesto. V
 tkalnici zaposleni delavci pa niso
 zapustili prostorov. Počakali so, da
 pride drugi oddelek na delo, ki je
 potem solidarno stopil z njimi v
 stavko.

Dne 10. t. m. so bila prva poga-
 janja, toda niso prišla do zaključka.
 Zborovanje delavstva je potem
 sklenilo, da se stavka nadaljuje.

Poglejmo nekoliko, kakšne raz-
 mere so v tej tovarni. Podjetje trdi,
 da znaša povprečna plača 4 Din na
 uro. To pa ni resnica. Delavske pla-
 če znašajo od 20 do 150 dinarjev na
 teden. V navzočnosti direktorja to-
 varne in zastopnika obrtnega nad-
 zorstva je bilo ugotovljeno,

da je delavec v petih dneh za- služil 52, delavka v štirih dneh pa 24 dinarjev.

Od tega zneska pa sta morala
 plačati še socialno zavarovanje, ta-
 ko da delavcu ne ostane nič. Dela-
 vec, ki je delal v tednu 96 ur, je pre-
 jel plače 120 dinarjev, to je 115 par
 na uro. Delavstvo zasluži povprečno
 v akordu po 30 do 50 dinarjev na
 teden. Za akordno delo niso določe-
 ne nikakršne cene. Na uro zaslužijo
 do 1.50 Din, poredkoma do 3 Din. V
 tovarni so uvedene kazni, na stra-
 nišče nihče ne sme brez dovoljenja.
 Če so močne na stroju, delavec ne
 dobiva plače; šele sedaj je podjetje
 dovolilo 75 para odškodnine na uro.

Racionalizacija gre za tem, da bi delavci, ki so doslej stregli po en ali dva stroja, v bodoče stregli tri do štiri stroje.

V tovarni je uveden neprekidni
 osemurnik.

Podjetje je sicer pozvalo dela-
 vstvo, da se vrne na delo, toda dela-
 vstvo je zahtevalo jamstvo za hu-
 mano ravnanje in določitev dela in
 akordnih mezd, da bo vedelo, koliko
 plače prejme.

V pondeljek so se pogajanja na-
 daljevala, ko je bilo v soboto dogo-
 vorjeno, da delo dalje počiva in da
 ne sme zaradi stavke nihče biti od-
 puščen iz tvornice do konca junija
 tega leta, če delavci pristanejo na
 racionalizacijo, je zastopnik podjet-
 ja še dostavil. Podjetnik je priprav-
 len zvišati mezde za 7½ odstotka.

Na vprašanje, koliko bi potem znašale plače povprečno, ni hotel odgovoriti. To pomeni, da bi delavec prejel za dvojno produktivnost le navidezno izboljšanje plače.

Za nas je v bistvu to vprašanje važno, kako nesramno nizke so delavske plače v bogatem kapitalističnem Zagrebu.

Prav podobno sliko nam nudi lesna industrija »Nasička« v Gernjih Podgracih. Pri tem podjetju je stopilo v stavko dne 29. decembra 1934 okoli 400 žagarskih in železniških delavcev.

V tem podjetju je 437 delavcev. Njih plača znaša na uro skupaj 886.05, to je, povprečno na delavca in uro Din 2.02. Povprečna dnevna mezda ob osemurnem delovniku znaša torej v tem podjetju 16.16 Din, to je za 25 delovnih dni v mesecu največ Din 404.— Od tega je treba še odšteti socialno zavarovanje in davke,

tako, da prejme delavec za svoje težko delo 380 Din na mesec.

To sta dva primera grozovitega izkoriščanja delavstva. V Mariboru je v nekaterih tekstilnih tovarnah še hujše! Opravičeno bi se take podjetnike kaznovalo po verižniškem zakonu.

A. V. M. B. Kaj!

Ljubljanska konferenca male antante

Protivojna ofenziva se je ustavila na polpoti

Dne 11. t. m. v Ljubljani se vršča konferenca sveta male antante, ki so ji prisostvovali dr. Beneš, Jevtić in Titulescu, je imela namen izmenjave mnenja o dogovorih med Lavalom in Mussolinijem. Titulescu in dr. Beneš se bosta posvetovala še z Lavalom v Zenevi o nadaljnjem pomembnem razvoju posebne varnosti.

Mala antanta presoja rimske dogovore povoljno, češ, da pomenijo napredek v konsolidaciji srednje Evrope. V ostalem niso v rimskem dogovoru interesi male antante nič oškodovani ter je revizionistična politika v Rimu žela neuspeh, avstrijsko vprašanje pa je postalo evropsko in prevzamejo velesile in mala antanta pripravo pakta o jamstvu za nje neodvisnost.

Svet male antante je razpravljal o splošnem položaju v Evropi ter izjavil, da hoče mala antanta na podlagi rimskih dogovorov vedno sodelovati tam, kjer pojde za konsolidacijo in utrditev miru.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Tone Maček:

131

Slučaj Kumberger

Zdaj pa zdaj je kaka kožuhalca zaprepaščena kriknila, če je segla v kup in zgrabila za nekaj mehkega, kar se ji je odvrtno razlezlo med prsti. Zgrabila je za bolan, snetljiv strok z grdo, mehko budo, sestoječo iz milijonov snetnih glivc.

»Uh, kakor da sem za kravjek zgrabila!«

»Kaj bi tisto. Saj nima duha.«

»Pa roke si umažem!«

»Pa si jih obriši ob kožuhalce.«

»Tebi pod nos, če hočeš. Boš imel brke.«

Snetljive stroke je velel gospodar strogo ločiti od zdravih in spravljati na poseben prostor, da ne okužijo drugih. Za pičo svinjam bodo še dobri. Tudi slamo snetljivcev so spravljali v poseben koš, da jo pozneje sežgo. Taka slama še za steljivo ne godi, ker bi se z gnojem zopet mogla zanesti snetljivost na njive.

»Oh, ko bi jaz imela takele lase! To bi bila lepa!« je vzdihnilo dekle

Križev pot brezposelnega delavca

(Po lastnih doživljajih napisal A. S.)

Ravno je v minulem letu začel padati prvi sneg, ko sem postal brezposeln in se znašel na cesti... Kaj sem vse videl in doživel v teh mesecih Vam hočem v kratkih obrisih napisati. Ako bi hotel vse svoje gorje obširno opisati, verjemite mi, da bi bilo za precej debelo knjigo. Ko sem zamišljeno korakal iz Kranja proti Škofiji Loki, sem došel sebi enakega tovariša J. Š., prijaznega krepkega fanta, doma iz okolice Celja. Zvedel sem od njega, da je bil uslužben pri boljšemu kmetu v Savinjski dolini. Čez leto je dobival za svoje 16 do 18-urno dnevno delo na mesec po Din 200. A brezčutni gospodar mu je s prvim novembrom dejal: »Ker se sedaj bliža zima, Ti bom dajal do pomladi le po Din 50 na mesec, ako pa nisi s tem zadovoljen, je pa tudi dobro...«

S tem tovarišem sva nato prišla v bogato vas Bitnje.

Lepo število gospodarjev sva prosila za skromno prenočišče — v hlevu, a vse zaman. Nisva našla usmiljenega človeka. Torej, kdor bo tako nesrečen, da bo »na cesti«, naj v Bitnjah ne vprašuje za prenočišče, ali pa naj pride zarana, da bo lahko čez dan poiskal usmiljenega človeka.

Nekaj dni pozneje. Ravno so v tisti hiši, kjer sem potrkal, molili večerno molitev; precej dolgo je tra-

jala. Ko povem hišnemu gospodarju svojo željo, me z veliko nevoljo odvede v konjski hlev. Strašno dolga je bila ta mrzla noč — pa brez večerje in zajtrka...

Nekega prav zelo mrzlega dne opoldne sem prišel tudi v boljšo kmetiško hišo, ravno, ko so obedovali. Imeli so »domač praznik« — kolino. Jedli so svinjsko juho in imeli polno mizo »svinjskih dobrot«. Ko je hišni gospodar zvedel za mojo ponižno željo, da bi rad nekaj toplega, mi je osorno odgovoril: »Še pri jedi nimam miru pred vandrovci. Na, tu imaš!«

Pa sem dobil samo mali kosec kruha.

Sleheri dan sem doživel na svojem popotovanju različne izkušnje in naletel na različne — sotrpine. Mnogi so mi obupno tarnali, da so vsi — polni uši, ki jih dobijo, ko spijo po hlevih na slami, ki je nalašč pripravljena za uboge popotnike in se nikoli ne izmenja, ker bi nove slame bilo pač škoda.

Živimo v prosvitljeni dobi, v dobi napredka, ali ubogi brezposelni pa živijo zapuščeni v svetu brez socialnega čuta.

Hujše je življenje brezposelnega delavca kot jetnika, zato tudi toliko njih skuša priti za zapahe.

Kaj bo z nami, ako pojde tako dalje?

Doma in po svetu

Industriji proti delavstvu. Centrala industrijskih korporacij je imela konec decembra sejo v Beogradu ter sprejela resolucijo glede aktualnih gospodarsko-političnih vprašanj. Poslali so resolucijo predsedniku vlade Jevtiću. Resolucija obsega opravilne zahteve, katerim ne ugovarjamo. Glede socialne politike in delavskega varstva pa se zahteva v peti točki obrača naravnost proti vsakršnemu razširjenju soc. zavarovanja, češ, da bi to obremenjevalo industrijo. — Po njih mnenju torej ni treba ne delavskega zavarovanja za starost in ne pokojninskega zavarovanja za nameščence in niti ne zavarovanja za nezaposlenost. Res, čudna zakrknjenost je to. Zakaj pa industriji ne povedo, kaj naj delajo in kako naj se preživljajo stotisoči, ki tako preskrbo potrebujejo? Ali naj tisti ljudje, ki so za gospodarstvo in njih kapital izčrpali vse svoje sile pomrjejo na cesti od gladi? Ne samo spekulacija, ampak tudi pamet in socialnost je potrebna pri sklepanju o tako važnih vprašanjih?

Kaj pravite? V »Slovencu« razlaga v tej rubriki svojo filozofijo, ki pa ne zadene vedno jedra. V eni zadnjih števil se jezi na padanje porodov in drugod, kjer naraščajo, pa pohvali ta pojav. Kakor vedno, tako v tej filozofiji ne pozabi na

marksiste, češ, da so ti uvedli sistem dveh otrok in manj v svojem never-skem in materialističnem naziranju. Poglejmo, koliko je utemeljena ta trditev. Prav dobro vemo, da je sistem dveh otrok uveden že stoletja v »boljših«, bogatih in plemskih rodbinah. Otrok ne marajo, da ni treba imetja preveč deliti in pa, ker je odgoja otrok polna dela in skrbi. Dalje je tudi katoliška cerkev uvedla celibat za svoje duhovništvo, dasi je zakon, kakor pravijo, zakrament, kakor drugi zakramenti. Vsi ti ljudje imajo še kolikortoliko dobre, nekateri prav dobre socialne razmere, vendar so odvezani te »dolžnosti«, oziroma se jim ne očita kot greh zoper naravo in človeško družbo. Ti sleji sabotirajo pomnoževanje narodov, dasi jih k temu ne sili socialna beda. Toda med temi ljudmi ni marksistov in delavstvo bi jih tudi ne maralo v svoji sredi. Ti ljudje si hočejo ohraniti udobno življenje, zato se boje otrok. Pri siromašnih ljudeh je to popolnoma drugače. Beda je v hiši, oče in mati morata za zaslužkom, pa še tedaj primanjkuje sredstev za življenje. Kdo naj nadzira in vzgaja otroke? Kako bo z otroci, ko stopijo v svet, ko ne bodo imeli dela? Prej zanemarjeni otroci propadajo in poginejo. Koliko skrbi in dela, koliko solz in bede, da

Postavitev kandidatur za senatorje v Dravski banovini

V pondeljek, dne 14. januarja 1935 se je vršila v Ljubljani seja vodstva JNS za dravsko banovino, na kateri je bila sestavljena lista za volitve v senat. Predlagane so bile 3 liste. Z 42 glasovi je bila sprejeta lista: dr. Marušič, Janžekovič, dr. Dinčič, Puc, namestniki Pucelj, dr. Režek in notar dr. Jereb, dočim je lista z nosilcem dr. Marušičem, dr. Kramerjem kot drugim in Puceljem kot tretjim kandidatom ostala s 36 glasovi v manjšini.

S sprejetjem te liste je dr. Kramer propadel in z njim vred njegova skupina okoli »Jutra«.

Gospodarska kriza v Albaniji

V Albaniji vlada med ljudstvom silna nezadovoljnost, ker je pomanjkanje menda prikipelo do vrhunca. Silne gospodarske krize, ki vlada v tej deželi, sedanji režim ni v stanju omiliti, ker so državne blagajne prazne, posojila pa Albanija tudi ne more dobiti.

otrok umrje za gladom ali jetiko! Gospoda zgoraj niso marksisti in strahu pred porodi ne povzroča marksizem. Pač pa med gospodo skopuštvu in komoditeta, med nižjimi sloji pa socialne razmere. **Zakaj torej lažete, da je marksizem kriv temu pojavu?**

V kmetijskem ministrstvu je bilo na predlog novega ministra upokojenih več višjih uradnikov.

V Sarajevu je bil te dni z uredbo vlade razrešen dosedanji mestni svet in imenovan nov mestni svet s predsednikom Ibrahim Šarićem na čelu.

Pomen fašizma. Praški »Sozialdemokrat« poroča z Dunaja, da se je vršila 16. decembra 1934 seja dunajske industrijske zveze. Sejo je zahteval Grossauer, voditelj novih strokovnih organizacij. Navzočim so zabičali, da je seja tajna. Na seji se je pa Grossauer pritoževal zaradi zniževanja delavskih plač in črtanju vseh božičnih nagrad. S to prakso je treba prenehati, je rekel, če ne bo režim izgubil popularnost in si nakoopal sovraštvo. Gospodu voditelju fašističnih strokovnih organizacij so pa industriji stvar prav energično pokazali, češ, da naj ne misli, da so zastoj spravili »na noge« avtoritarni sistem. Zastopnik največje dunajske kovinske industrije je rekel izrecno: »Mi nismo izdali milijonov za zmago nad rdečimi, da bi zopet plačevali mezde po kolektivnih pogodbah in dajali remuneracije.« Grossauer je na te izjave lepo molčal in prosil, da naj se o tem ne govori več. Seja je jasno pokazala, po čigavem naročilu so streljali topovi, bila organizirana koncentracijska taborišča in postavljene vislice.

in dvignilo štenico zlatorumenih nitk proti luči, ki jih je odtrgalo od lepo rumenega, suhega stroka.

»Pa res, bila bi kakor Marija v Dragi.«

»Šema!« se je zahudovalo dekle in vrglo štenico mlademu fantu za vrat.

Fant jo je vzel, poravnal, namrdnil gornjo ustnico in si zataknil rumeno svilnata vlakna pod nos in si je koketno nasukal te umetne brke.

»Pa tudi meni bi pristojale takole, a?«

»Bi, bi, ampak boš še dolgo čakal.«

»Ne več toliko. Sem že v devetnajstem.«

»Mogoče. Prej gotovo ne, da prideš s sabljico na »urlaub.«

»S tega pa ne bo nič,« je ugovarjal tovariš, »ima srce na levi strani.«

»Vsak ga ne more imeti na desni, kakor ti.«

»Naj bo srce, kjer hoče, glavno je, da ima vse drugo na pravem mestu.« se je zavzelo za napadenega dekle.

»Bravo-o, punca!« so se zakrohotali kožuhalci. »Zadela si žebelj

na glavo. Ampak najbolje bi bilo, da se sama prepričaš, če ima vse kakor mora biti.«

»Zlodji, grdi!« je siknila in osramočena povsila zardelo lice.

Fant je vrgel svoje narejene brke proč in je predlagal:

»Dajmo raje kako »vzdigniti!«

»Katero pa?«

»Na primer tisto:

Nocoj pa oh nocoj
ko mesec svetil bo...

»Pa dajmo. Ti Podlunšek, »vzemi naprej, ti Aličev, »daj čez, mi drugi bomo pa »basirali!«

In oglasila se je melanholična, zategla fantovska pesem, ki je grabila za srce in navdajala dušo z nedoločno sladkobno boljjo in hrepenenjem. Vodilni glas je pripovedoval in tožil o neutješeni strasti, o neizpoljenih upih in večno se vračajočem iskanju sreče. Visok čisti tenor je plaval nad zborom kot uglašeno koprnenje, kot sladka tožba, topeča se zdaj v brezmejnem obupu, zdaj v prekipevajoči ljubezni, kakor srebrna struna harfe, kakor zaljubljen triler slavca, majskega večera v deltečem bezgovem grmu. Basi so tem

liričnim glasovom dajali realni značaj in udarjali v taktu kakor šum pomladne burje, kakor bučanje morja, kakor udarjanje kladiv v fužinah.

Pesem se je lila, glasovi so se topili v temno jesensko noč, obrazi so se zresnili in se zagnili v kopreno melanholično in hrepenenja, oči so se ustremile nekam v daljavo, kakor da zro nek nadnaravni svet, svetlejši, srečnejši. Od njih duš se je za hip odlučila težka vsakdanost, vse zlo je odpadlo, postali so za hip vsi enako dobri, vse je objemalo samo eno, veliko hrepenenje po nečem, kar si niso mogli razjasniti.

Pri živahnih taktih refrena:

»Trala la la la la la...«

so obrazi za hip oživeli, roke so živahnije grabile po koruznem stročju, dokler niso pri zadnjih zvokih zateglega

»Trala la la la la lom!«, ki se je dvignil visoko pod slamnato ostrešje, nato pa v rahlem stopnjevanju pojmal, dokler se ni vtopil v rahlem harmoničnem zaključnem akordu, kakor šepet v gozdnih vrhovih, zopet nehote obstale, kakor da prisluškujejo zvokom, ki so se izgubljali nekam v nepovrat.

Vzroki ne posledice

Mnenje o dobrodelnih akcijah

Ob božičnih praznikih se posebno v sedanjih težkih socialnih razmerah vrše ob zimskih praznikih velike akcije za »zimsko pomoč« siromašnim. Večinoma se teh akcij udeležujejo množice, ki sicer nikjer socialno ne sodelujejo. Zbirajo se prostovoljni prispevki in obdari se nekaj potrebnih ljudi in tudi nezaposleni so med njimi.

Če akcija uspe, se vsaj nekaterim siromašnim rodbinam in posameznikom olajša težko življenje za nekaj dni.

Prav in potrebno. Akcije se udeležujejo ugledne osebe in korporacije.

Toda povedati treba takoj, da akcije nimajo samo dobrih strani. Zakaj?

Ves svet, ki se zbira okoli teh akcij, je prepričan, da je z najmanjšim darom rešena socialna beda siromašnih in nezaposlenih. Vsi mislijo, da so s tem dali pomoč, ki bo zadostovala, da ne bo več gladnih in nezaposlenih. Gladni niso siti, njih eksistenca ni zasigurana.

Če družba presoja to podpiranje tako, potem je to večje škode za nezaposlene kakor koristi. Zakaj

nezaposleni svet mora živeti celo leto, ne samo ob praznikih, tudi po praznikih.

Vemo pa, da dobrodelnost splashne. Po praznikih je ni več. Siromašni svet bo trpi dalje, ne da bi se zanj brigali privatniki ali javnost. Z zimsko pomočjo se torej ne more storiti nekaj velikega, nekaj popolnega za nezaposlene. Mnogo truda in dela stanejo te akcije, toda trajnega uspeha nimajo.

Nezaposleni delavci in nameščenci potrebujejo najprej delo, da so stalno preskrbljeni. Ker pa dela ni, pa je zanje potrebno

obvezno zavarovanje za nezaposlenost.

Ta zavarovanja imajo že skoraj vse države. Prav skrajni čas je, da se uvede tudi pri nas to zavarovanje.

Naša iskrena želja, da bi oni, ki so toliko požrtvovalni za te lepe akcije, pričeli enako akcijo z enako vneto za uvedbo obveznega zavarovanja za nezaposlene. To tembolj, ker bi to zavarovanje dajalo pravico potrebnim in za daljšo dobo, dočim so podpirne akcije preveč poniževalnega značaja.

Beda sploh in nezaposlenost sta eli posledice razmer.

Zato je potrebna trajna pomoč, to je, zavarovanje za nezaposlene.

Privatnim nameščencem na znanje

Podpisana oblastna podzveza sporoča, da bo na članke v »Organizatorju«, »Večerniku«, »Slovcu« in na članke g. dr. Köstla in Jožka Zemljčiča v »Jutru« v zadevi pokojninskega in bolniškega zavarovanja privatnih nameščencev, kakor tudi na napade na s. Petejana izšel odgovor v prihodnji številki »Privatnega Nameščence«, ki bo izšla proti koncu tega meseca.

Oblastna podzveza Z. P. N. J. za Dravsko banovino.

Hrastnik

V steklarni se zopet dela — ali skrajšano. Po tritedenskem brezplačnem dopustu se je vrnilo na delo vseh 400 delavcev. Toda delalo se ne bo normalno, ampak skrajšano, in sicer en teden na vsakih 14 dni. Splošna želja delavstva je, da naj bi se delo v vseh treh tovarnah, t. j. v Paračini, pri Sv. Križu in v Hrastniku enako uredilo, da ne bo vedno samo en del delavstva na cesti, saj so vse tri tovarne eno in isto podjetje. — Blago, katero smo dobili kot odškodnino za dopust, nas delavcev nikakor ne zadovoljuje, niti po kvantiteti, niti po kvaliteti.

Koliko naročnikov si že pridobil ta mesec

„Delavski Politiki“?

Čas hiti! Mesec januar je posvečen agitaciji za naš list! Tega se moraš zavedati tudi Ti in neumorno pridobivati nove naročnike »Delavski politiki«.

Ako še nisi naročen na »Delavsko politiko«,

sporoči upravi svoj točen naslov in zahtevaj, da Ti pošlje eno številko našega lista na ogled. Prepričani

smo, da se boš tudi Ti uveril, da ti je delavski časopis potreben.

Spoznal boš v »Delavski politiki« svojega svetovalca in zagovornika!

Trden sklep vsakega zavednega delavca

pa bodi »Vsaj enega novega naročnika bom pridobil ta mesec »Delavski politiki«.

Maribor

Skrajšanje delovnega časa pri tvrdki Doctor in drug

Vodstvo tekstilne tovarne Doctor in drug v Mariboru je te dni razglasilo svoje delavstvu to-le: »Tkalci, ki žele radi skrajšane delovnega časa zapustiti delo, naj se javijo v pisarni.«

Par dni za tem je izšel nov razglas, ki se glasi: »Z ozirom na našo prvo objavo sporočamo delavstvu 14 dnevno odpoved. Delavci bodo sprejeti nazaj na 40urno delo v tednu. Kdor se ne strinja z omejitvijo dela, temu je delavska knjižica na razpolago v pisarni. Z reduciranim delom se bo pričelo itd.«

Ena izmed največjih tekstilnih tovarn je torej pričela obratovati s skrajšanim delovnim časom. Ali naj to pomeni začetek krize v tekstilni industriji? Kaj to pomeni za delavstvo, ki je v tem obratu zaposleno

Zanimivo predavanje bo v okviru mariborske podružnice »Svobode« v sredo, dne 16. t. m. Predaval bo s. prof. Teplý o temi: Delavec in kultura. Pridite v polnem številu. Začetek ob 20. uri.

Občni zbor delavskega društva »Detoljub« se bo vršil v soboto, dne 19. januarja ob 19. uri v društvenem lokal, Ruška cesta št. 7. Dnevni red: Prečitane zapisnika, poročila, smernice za bodoče delo, volitve, raznoterosti. Prisrčno vabimo vse člane! — Odbor.

Mestna ogrevalnica je bila odvrnjena minuli četrtek v prostorih Ljudske kuhinje. V ogrevalnici se sprejemajo samski ubožci, ki nimajo čez dan drugje zavetišča. Ubožci dobe v ogrevalnici kosilo, zjutraj in zvečer pa skodelico čaja in kosček kruha. Mestna ogrevalnica je odprta od 8. zjutraj do 5. zvečer.

Z uvoznino, ki jo namerava uvesti mestna občina, so zlasti trgovski krogi silno nezadovoljni, ker trdijo, da so nekatere postavke previsoke. Te dni so na svojem zborovanju sklenili, da bodo svoje ugovore v obliki spomenice predložili mestnemu svetu.

Železniški vpokojenci, ki so oddali na Koroškem kolodvoru svoje železniške legitimacije radi podaljšanja, se obveščajo, da so legitimacije že prispelle in se izdajajo lastnikom v uradnih urah pri potniški blagajni.

Statistika slepih in gluhomemih v Dravski banovini. V mestu Mariboru stanujoči starši ozir. varuhi slepcev in gluhomemcev, se pozivajo, da se zglasijo radi navedbe podatkov, ki jih zahteva kralj. banska uprava dravske banovine, na mestnem fizikatu. Frančiškanska ulica 8, in sicer v času od 21. do 26. januarja 1935 med 8. in 11. uro. — Slepcev in gluhomemcev ni treba privedi s seboj, pač pa se naj prinesejo listine, iz katerih so razvidni rojstni in domovinski podatki ter podatki o odmeri davka in podatki o vzroku slepote ozir. gluhomemosti. — Na mestnem fizikatu se morajo zglasiti tudi starši in varuhi slepcev in gluhomemcev, ki se že nahajajo v kakem zavodu.

Vsa podjetja, obrati (trgovski, industrijski in obrtni), kakor tudi vse osebe s samostalnimi poklicem in vsi drugi, ki so zavezani pridobitni, so dolžni vložiti v roku od 1. januarja do šestega 31. januarja 1935 prijavo za odmero pridobnine. Ker je predmet obdavčenja enoletni čist dohodek, do-

sežen v preteklem poslovnem letu, se priporoča davčnim zavezancem, da ta dohodek točno prijavijo, da se izognejo kazenskim posledicam netočnih prijav. Enoletni dohodek je kosmat (brutto) dohodek po odbitku izdatkov, potrebnih za obratovanje podjetja, obrata, oziroma za izvrševanje poklica. Izdatki, ki niso v zvezi z obratom, temveč služijo za vzdrževanje lastnika obrata, njegove rodbine ali drugih oseb, se ne smejo odbiti od kosmatega dohodka. — Industrijska, bančna in mednarodna transportna podjetja, katerih letni promet presega Din 500 tisoč, morajo prijaviti priložiti bilanco z računom zube in dobička ter začetni in končni inventar in sicer za poslovno leto 1934, kakor tudi za leto 1933. Obrtniki morajo v prijavi izjaviti, če prodajajo tudi nakupljene gotove izdelke, če delajo s stroji na pogon ter koliko pomočnikov in vajencev zaposlujejo. Podjetniki, ki delajo po akordu, morajo tudi to navesti v prijavi. — V svrhu odmere skupnega ali splošnega davka na poslovni promet in davka na luksuzne predmete za leto 1935 morajo vložiti — vsi davčni zavezanci splošnega ali skupnega davka na poslovni promet in davka na luksuz — obenem s prijavo pridobnine in v istem roku to je: do 31. januarja 1935 še posebno prijavo — na posebni tiskovnici — v kateri morajo prijaviti ves v letu 1934 doseženi promet in sicer ločeno za blago, ki je zavezano splošnemu davku in za blago, ki je podvrženo skupnemu davku. V prijavi morajo še posebej označiti, koliko odpade od celokupnega prometa na blago, ki je zavezano luksuznemu davku. — Vse pravne in fizične osebe, ki niso zavezane pridobitni, kakor tudi osebe, ki izvrše slučajni promet stvari po zadnjem odstavku čl. 4. zakona o davku na poslovni promet, morajo vložiti prijavo v 14 dneh od dne opravljenega prometa pri oni davčni upravi, ki je glede na kraj opravljenega prometa krajevno pristojna in morajo obenem plačati na ta promet odpadajoči 2-odstotni davek na poslovni promet.

Na 6 let robije in trajno izgubo častnih pravic je bil minulo soboto obsojen Maks Lamprecht iz Hajdine pri Ptuj, ker je, kakor ga dolži obtožnica, oktobra lanskega leta v prepiru z nožem smrtno zabodel Petra Metličarja iz Hudinje.

Narodno gledališče: Torek, dne 15. januarja ob 20. uri: »Urh, grof Celjski«. Red C. Sreda 16. januarja: Zaprt.

Celje

Zanimanje med delavstvom za svobodno strokovno organizacijo narašča. V organizacijo Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije pa spadajo tudi vsi tekstilci, ki delajo pri »Metki«, »Elki« in »Bergmanu«, nadalje vsi opekarniški delavci iz Celjske opekarne in iz opekarn na Ljubečni, tovarne odev v Škofiji vasi in Pletilne Pušnik v Vojniku. Da ne bo pomote, izrecno navajamo, da je predsednik organizacije s. Oset, blagajnik pa s. Vidic. Poslovne ure vsako nedeljo od 9. do 10. ure dopoldne v javni kuhinji v Delavski zbornici. Dolžnost funkcionarjev in zaupnikov je, da privedejo vsako nedeljo delavce, ki bi se hoteli organizirati, v naznačeni lokal.

Občni zbor organizacije invalidov se je vršil 6. t. m. Potekel je v živahni debati, v kateri se je izražala volja članstva in interes do organizacije. Soglasno je bil izvoljen odbor z majorjem g. Orlom na čelu. Vodil pa je občni zbor g. Stefe iz Ljubljane.

»Delavska politika« se bo dobivala v kolportaži od slej dalje v mestu in okolici. Segajte prido po njej. — Razen tega se dobiva naš list tudi v trafikah v Vodnikovih ulici, istotam so naprodaj knjige »Cankarjeve družbe« in pa »Tako se Rusija smeje«. — Kupujte »Delavsko politiko« in knjige.

Ljubečna

Delavska izobrazba si utira pot. V Ljubečni se je mnogokaj spremenilo, odkar je začela »Svoboda« s svojim delom. Prej en-

pirali v njegovem težkem delu, ga blatijo po nedolžnem. Za svoja izvajanja je žel glasno odobravanje.

Dne 13. t. m. so se vršile volitve v Delavskem domu. Volilce je pozdravil s toplimi besedami trboveljski župan s. Klenovšek Jakob.

Zmagala je z veliko večino lista ZRJ in so bili izvoljeni najzavrednejši sodrugi.

Zanimivo pri volitvah je bilo to, da je pečica nasprotnikov zapustila volilne prostore.

Črna

O »Tivoljski resoluciji« je preteklo nedeljo predaval v tukajšnji »Svobodi« s. Petejan iz Maribora, ki nam je v daljšem predavanju poljudno prikazal politične, narodne, kulturne in socialne razmere, v katerih je pred 25 leti živel slovensko delavstvo v bivši Avstriji, hrvaško pod madžarskimi despoti, bosansko pod okupacijskimi oblastmi in srbsko v predvojni mali Srbiji. Pojasil nam je glavne vzroke, ki so dovedli do »Tivoljske konference« in njene resolucije ter veliki politični pomen ter resolucije za tiste čase, kakor tudi za danes. Predavatelj nam je s citati pokazal politiko bivše jugoslovanske socialnodemokratske stranke v Avstriji do 1. 1918., kakor tudi politiko Socialistične stranke Jugoslavije do 6. januarja 1929., katera je ves čas bazirala, kar se tiče narodnega programa na sklepih »Tivoljske konference«. Radi te konsequentne politike smo doživeli marsikateri momentani poraz. Tudi preziralo se nas je — ali se za vse to nismo zmenili — šli smo dalje po svoji poti. Tu je predavatelj citiral brezobzirno avtonomistično politiko bivše SLS in republikansko politiko S. Radiča itd. Eni in drugi so nas zmerjali s centralisti in beograjskimi slugami itd. Eni in drugi so pa svojo politiko, vsaj na zunan, večkrat spremenili. Mi pa smo ostali svoji politiki zvesti, za kar nam ni danes prav nič žal, temveč jo še vztrajneje zagovarjamo in ji bomo ostali zvesti do končne zmage. Predavatelj nam je pokazal na marsikatero tipe, ki so bili za časa Avstrije in ob preobratu najhujši avstrijskanti, danes so najhujši patrijoti, ki bi radi dajali našemu delavstvu in našemu pokretu lekcije o jugoslovanstvu, katere pa z gnevom odklanjamo, ker naše gibanje ne rabi od takih »kšeft«-jugoslovanov prav nobenih lekcij, ker nimajo moralne kvalifikacije, da bi nam jih dajali. Končno je referent pozval vse navzoče (katerih je bilo nad 100), da se še bolj oklenejo našega pokreta, širijo naše časopise in se bore, da čimprej pridemo do večje svobode, demokracije in združenja vsega delavstva v Jugoslaviji v močni politični, strokovni in kulturni pokret, ki bo sposoben braniti pridobljene pravice našega delavstva in se boriti za pravice, ki jih še nismo izvojevali.

Izvajanja predavatelja so vsi navzoči spremljali z vidnim zanimanjem in odobrili z burnim aplavzom.

Po predavanju se je vršila zanimiva diskuzija, pri kateri so razni sodrugi stavili razna vprašanja in zahtevali pojasnila, katera jim je predavatelj tudi podal.

Posnemajte! Na shodu »Zveze rudarjev v Črni« je zbral s. Sterže za tiskovni sklad Din 62.50. Darovali so: Vauhnik Ivan, Žerjav 2 Din, Stopar Franc, Črna 2 Din, Fajmut Simon, Žerjav 2 Din, Sekaucnik Ivan, Žerjav 5 Din, Bloder Filip, Mušenik 2 Din, Haulnik Andrej 11, Mušenik 10 Din, Sterže Franc, Mušenik 2 Din, Ipavic Jože, Mušenik 2 Din, Raušer Anton, Mušenik 2 Din, Haule Franc, Žerjav 1 Din, Oprešnik Ivan, Žerjav 2 Din, Podojsteršek Alojz, Žerjav 2 Din, Podovšovnik Marko, Žerjav 2 Din, Hriec Franc, Žerjav 2 Din, Sibold Franc, Žerjav 2 Din, Hribernik Ivan, Žerjav 5 Din, Mešl Ulrih, Žerjav 1 Din, Arh Jurij, Zagorje 2 Din, Haule Peter, Helenagraben 2 Din, Dolinar Filip, Pristava 2 Din, Modrej Alekš, Črna 1.50 Din, Krainc Matevž, Črna 1 Din, Krainc Ivan, Črna 2 Din, Knez Franc (Kruc), Črna 2 Din, Sterže Pepi, Mušenik 2 Din. — Skupaj Din 62.50. Iskrena hvala!

Mežica

Umrli je naš zavedni sodrug Tomaž Kočevar. Po enoletni mučni boleznii so mu opešale življenske sile in dne 11. t. m. je za vedno zatisnil svoje trudne oči. Pogreb se je vršil ob številni udeležbi članstva ZRJ in ostalega občinstva. Vsem, ki so spremlili pokojnika na zadnji poti najlepša hvala. Težko prizadeti družini pa naše sožalje!

Ptuj

Predavanje o Čehoslovaški se je vršilo pretekli četrtek. S. Debenak je iznesel svoje med tamkajšnjim ljudstvom dobljene vtise, le žal, da ni kaj več povedal o življenju in bolih čehoslovaškega proletarijata, kar bi brez dvoma zelo zanimalo naše delavce.

Prihodnje predavanje bo o razvojni poti žene. Upamo, da pridejo zlasti sodružice v čim večjem številu.

Prireditve »Svobode«. Naš dramatični odsek bo priredil v nedeljo, dne 20. januarja ob 15. uri Moliérovo komedijo »Namišljen bolnik«. Nato bo sledila po s. Bezjaku prirejena recitacija govornilnega zbora »Mi svobode ključa smo kovači«. Sodeluje tudi tamburaški odsek. Ker je vstopnina nizka, naj nikdo ne manjka.

Predavanj ptujskih akademikov, o čemer pa niso meščanski listi nič poročali, so

Trbovlje

Volitve delavskih zaupnikov v Cementarni

Pri Vebru v Trbovljah se je vršil dne 12. t. m. volilni sestanek, ki ga je sklicala Z. R. J., na katerem je uvodoma poročal zastopnik ZRJ o važnosti in dolžnosti delavskega zaupnika kakor tudi o težkočah, v katerih mora danes delavski zaupnik delovati.

Komur je šlo mar, je lahko slišal, da ne more biti zanesljiv delavski zaupnik oni, kateri oblazi vse stranke in organizacije.

Tudi s. Koritnik je v markantnih besedah orisal napačno stališče gotovih delavcev napram delavskemu zaupniku, ki namestu, da bi ga pod-

se udeleževali tudi nekateri delavci in tako imeli priliko spoznati na teh debatnih večerih miselnost današnje akademske mladine, ki zavzema v vseh vprašanih odločno svoje stališče. Z občudovanja vredno samozavestjo so mladi idealni borci zavračali iznešene neokusne napade in nazore onih intelektualcev, ki so obsojali delo marksistov pri nas in drugod, nepoznavajoč zgodovinskega razvoja in marksistične ideologije. O debatah glede medicine, kakor o predavanju o srbskih zadrugah in o sokolstvu ter akademskih, bi zamogli mnogo poročati, toda omejimo se le na konstatacijo, da so se vsi prisotni zastopniki vseh poklicev zamogli prepričati o objektivnem

delu in iskanju resnice intelektualnega narščaja. Akademikom gre vse priznanje.

Pobrežje pri Mariboru

Delavsko kolesarsko društvo, podružnica Pobrežje, obdrži svoj vsakoletni redni občni zbor v nedeljo, dne 20. januarja v društvenem lokalu pri g. Krenu (Matej). Začetek ob pol 9. uri dopoldne. — Člani, ki so s članarino za preteklo leto v zaostanku, naj isto poravnajo v petek, dne 18. t. m. pri članskem sestanku. Ob 19. uri istega dne se bo vršil istotam družabni večer. — Odbor.

Filozofi o stranki in diktaturi

V Parizu se je vršilo meseca oktobra zasedanje Mednarodnega inštituta za javno pravo. O tem zasedanju poroča v »Prager Presse« vseučiliški profesor dr. Fr. Weyr, in sicer navaja teze najpomembnejšega referata, ki ga je podal na zasedanju poročevalec Hans Kelsen, o bistvu fašističnih in bolševističnih diktatur.

Tako pravi referent med drugim:

Nova politična diktatura je otrok ali zapuščina demokracije in njenega parlamentarnega vladanja. To parlamentarno vladanje ima nedvomno svoje napake in slabosti. Demokracija oblika vladavine je bolj primerna za zakonodajne kakor za administrativne naloge države. Te zadnje naloge se neizmerno pomnože, čim hoče država zapustiti principe na svobodni konkurenci slonečega privatnega kapitalizma in uveljaviti princip državnega kapitalizma. Če se hoče uresničiti, se mora izpremeniti demokracija država s svojimi različnimi političnimi strankami v diktatorsko z eno samo stranko, ki načelno ne dopušča nobene druge stranke poleg sebe. Državo je mogoče v tem primeru podrediti tej edini stranki, kakor je v bolševiški Rusiji, ali pa podrediti državo edini stranki, kakor je v italijanskem fašizmu in v nemškem nacionalnem socializmu, kjer je šef stranke (voditelj) obenem oficijelni šef vlade.

Nadaljnja posledica moderne diktature je, da postane oblika države — republika ali monarhija — postranskega vprašanja, ker je vse odvisno od organizacije vladajoče politične stranke, ki je vedno monarhična. Dejansko ima bolševistična in nemška diktatura republikansko, italijanska monarhistično fasado.

Prave ideologije modernih diktatur so jako različne. Ideologija bolševizma je — vsaj načeloma — demokracija, da, bolševizem hoče pravzaprav biti »prava« demokracija, ker hoče s pomočjo prehodne

demokracije enega edinega razreda odpraviti razredno razliko ter s tem uresničiti absolutno svobodo ljudi. Fašizem pa je zavedno protidemokratsko gibanje, ki se bori proti socializmu, in sicer pod devizo nacionalizma. Ta torej ne zahteva diktature enega razreda, marveč nasprotno reprezentacijo celotnega zedinjenega naroda. Bolševistična diktatura je proletarska, fašistična meščanska, ki odgovarja aristokratski in avtokratski ideologiji. V bolševizmu tvori industrijski proletarijat »elito«, ki se smatra napram kmečkemu proletarijatu in meščanstvu načelno pomembnejši in varnejši. Tej bolševistični »eliti« odgovarja nasprotno fašistična vera v »voditelja«, ki se zdi po nadnaravnih darovih poklicanega za vladanje. V nemškem fašizmu se ta vera pretirava do nekakega mesijanizma, ki veruje, da prinese »tretjo državo«, ki popolnoma odgovarja »bodočemu kraljestvu« nekdanjega preroka.

Bolševizem soglašja s fašizmom v tem, da sta oba antipacifistična in imperialistična, prvi zaradi tega, ker obsega njega program socialistično svetovno revolucijo, ta pa, zaradi tendence po ekspanziji in nadvladi, ki se utemeljuje z idejo »izvoljenega ljudstva«, kakor v podobnem zmislu v bibliji. Ta nadvlada lastne rase v nemškem fašizmu se pretirava do skrivnostnega mita. Tako kakor fašistična ideologija zre na vse druge narodnosti kot manjvredne, tako zre tudi bolševistična v vseh drugih socialnih sistemih — razen v svojem, to je, komunističnem — nekaj manjvrednega.

Poudariti pa moramo, da ideja mednarodne organizacije ni nezdravljiva z diktaturo bolševistične stranke — pod pogojem seveda, če bi šlo za asociacijo socialističnih držav; nasprotno bi pa bila internacionalna fašističnih držav zaradi njih miselnosti, nadoblasti in imperialističnih tendenc sama s seboj v nasprotju.

Delavski pravni svetovalec

Odpust radi izostanka na dan Kraljeve smrti je neveljaven. Delodajalec mora plačati 14 dnevno odpovedno dobo.

§ 239 o. z. Razloge za odpust je treba uveljaviti v 7 dneh, drugače so neupoštevni.

V mariborski tekstilni tovarni, last čehoslovaškega državljana, bi moral na dan kraljeve smrti dne 9. oktobra 1934 neki delavec nastopiti delo ob 22. uri zvečer. Še pred 22. uro pa je delavec zvedel za smrt kralja in vsled tega ni šel na delo. Tovarnar je delavca radi tega naslednji dan odpustil brez plačila odpovedne dobe, češ, da je delavec že prej večkrat izostal.

Delavec je radi tega tožil tovarnarja na plačilo zasluzka za 14 dnevno odpovedno dobo in je sresko sodišče v Mariboru tovarnarja tudi obsodilo v plačilo 14 dnevne odpovedne dobe.

iz razlogov sodbe:

Ne more se upoštevati trditev toženega tovarnarja, da je tožnik-delavec tudi že preje večkrat izostal, in sicer v mesecih od aprila do avgusta, ter zadnjič dne 24. septembra. Od zadnjega izostanka, t. j. od 24. septembra do odpusta je namreč preteklo že več kot teden dni in je vsled tega službovalka v smislu § 239 zadnji odst. o. z. izgubila pravico na odpust radi tožnikovih izostankov.

Vprašanje je torej le, je-li je tožnik zadostno opravičil izostanek z dne 9. oktobra 1934 (§ 239/3 o. z.).

Dokazano je, da je tožnik 9. oktobra 1934 kratko pred tem, ko bi moral oditi na delo, izvedel za smrt pok. vladarja. Zato se mu ne more šteti v zlo, ako ta dan sploh ni

šel na delo, dasiravno se je tega dne sicer skoro povsod delalo nemoteno dalje, vendar izostanek ni neopravičen za one posameznike, ki niso delali in so kot vzrok izostanka navedli razburjenost radi tragične smrti kralja. Tožnik je torej svoj izostanek od dela z dne 9. oktobra 1934 zadostno opravičil in tožena stranka ni imela zakonitega razloga za takojšen odpust tožnika ter je dolžna plačati 14 dnevno mezdo za odpovedno dobo.

„Prijatelj Prirode“

Smučarski tečaj »Prijatelja Prirode« v Mariboru. Enotedenski smučarski tečaj se bo vršil od 20. do 27. januarja na Pohorju. Tečaj, prehrana in bivanje stane okrog Din 210.— Prijave sprejemajo vsi funkcionari ali pa se jih lahko odda na sestanku smučarske sekcije v petek, dne 18. januarja. Sestanek se bo vršil ob pol 20. uri v društvenem lokalu, Ruška cesta št. 7.

Na Dunaju so aretirali dopisnika londonskega lista »Daily Telegrapha« dr. Friederika Schena. Obtožujejo ga, da je zlorabil svoj položaj in je pomagal vtihotapliti v Avstrijo socialnodemokratski propagandni material iz Čehoslovaške. Naslednji dan so ga morali zopet izpustiti.

SPORTNA RUBRIKA

Nogomet v trboveljskih revirjih

Za nami je jesenska sezona prvenstvenega tekmovanja in ugotovimo sedaj uspehe in neuspehe.

Pretekla sezona je prinesla na naša igrišča mnogo razburjenja v prvi vrsti vsled pristranskega sojenja posameznih sodnikov ter je prišlo na igriščih do neredov, ki jih delavski sportniki odločno obsojamo. Pričakujemo, da se bodo v bodoči sezoni upoštevali pri izbiri sodnikov sporazumni klubov, ne pa kaka sportna politika.

V medklubskem odboru, kateremu načeljuje trboveljski župan Klenovšek, smo vodili posle večinoma sporazumno ter so bili tudi naši odnošaji do LNP-a dobri.

Tabela jesenske sezone je sledeča:

1. Trboveljsko okrožje:

1. Retje	3	2	0	1	4:5	4
2. Trbovlje	3	1	1	1	8:5	3
3. Dobrna	3	1	1	1	6:5	3
4. Amater	3	1	0	2	7:9	2

Tabela še ni definitivna, ker je vložen protest proti verifikaciji tekme Trbovlje : Retje, o katerem bo še razpravljaj LNP.

2. Zagorsko okrožje:

1. Zagorje	3	3	0	0	17:3	6
2. Litija	3	2	0	1	6:8	4
3. Sloga	3	1	0	2	6:10	2
4. Svoboda	3	0	0	3	5:13	0

3. Hrastniško okrožje:

1. Hrastnik	1	1	0	0	14:1	2
2. Rudar	1	0	0	1	1:14	0

V tem okrožju je prenehal delovati SK Delavec in se njegovi rezultati ne upoštevajo.

Gorenjsko okrožje:

V tem okrožju tekmuje po črtanju DSK Enakosti le še Svoboda-Tržič, ki je bila lansko leto sprejeta v Savez ter je morala nastopati pod najtežjimi okolnostmi. Vsled rutiniranih nasprotnikov (Bratstvo, Korotan, Sora) ni imela izgleda, da bi se takoj prvo leto uveljavila tudi v tabeli, vendar z vztrajnim delo je tudi njej odprta pot do uspehov.

Tabela tega okrožja, ako upoštevamo tekmo Radovljica : Svoboda s 0 : 3, ker Radovljica ni nastopila, je sledeča:

1. Korotan	5	4	1	0	26:3	9
2. Sora	5	4	1	0	20:4	9
3. Bratstvo	5	3	0	2	15:12	6
4. Gorenjec	5	1	1	3	5:9	3
5. Svoboda	5	1	0	4	5:23	2
6. Radovljica	5	0	1	4	2:22	1

Mariborsko okrožje:

Po plasiranju SK Svoboda-Maribor v podsavezno ligo ne igra v mariborskem okrožju noben klub iz Maribora, marveč vsi iz province (Ptuj, Murske Sobote in Čakovca). V vseh treh krajih je sport na visoki stopnji in marsikateri zunanji klub je že izgubil tekme na teh vročih tleh.

Po jesenski sezoni je stanje sledeče:

1. Mura	4	4	0	0	11:4	8
2. Gradjanski	4	3	0	1	8:5	6
3. Ptuj	4	2	0	2	13:8	4
4. Drava	4	1	0	3	6:9	2
5. Panonija	4	0	0	4	0:12	0

Tovarno kos in srpov (»Kiefer«)

v Sv. Lovrencu pri Mariboru, ki nad dve leti ni več obratovala, so kupili Avstrijci. V bodoče bodo izdelovali v tovarni samo kose.

Književnost

Arbeiter-Jahrbuch 1935 (nemški delavski koledar za leto 1935) je izšel v tiskovni založbi z. z. o. z. v Töplitz-Schönau v Čehoslovaški. Je to krasen, 200 strani obsega-joč almanah sodobne delavske kulture, tiskan na finem umetniškem papirju in bogato ilustriran. Ko človek lista po tej pestri in bogati knjigi, mu je nehote nekako lažje pri srcu, ko vidi, da ideja mednarodnega marksizma ne samo živi, ampak, da se krepko razvija in poganja globoke korenine po vsej Evropi, še tam, kjer se je začasno morala skriti v podzemlje. Med prispevki najdemo 34 najboljših imen evropske kulture, kakor: Anatol France, Hendrik de Man, Herman Wendel, Adam Scharer, O. M. Graf, Gogol, Balzac, Poe, Th. Lessing in druge. Ilustracije so od Trappa, Kollwitzve, Stucka, Krammerja in mnogo drugih. Kalendarij spremljajo posrečene sodobne risbe. Od znanstvenih člankov so zlasti omembe vredni: »Engels in ideja revolucije« od Antona Steinberga, »Križa evropskega kapitalizma« od Franca Rehwalda, »o junakinji pariške komunne Luisi Meihel« od Hermana Wendla in »Smisel evropske zgodovine« od Emila Franzla. Poleg tega mnogo pesmi, novel in črtic. Zelo posrečen in pregleden je politični, gospodarski in kulturni letopis za minulo leto, kakršnega bi si želeli tudi v našem koledarju Cankarjeve družbe. Knjigo vsem, ki razumejo nemški, toplo priporočamo.

Širite naš list!

Celjsko okrožje:

V tem okrožju nastopa delavski sportni klub Olimp, ki si je lansko leto priboril prvo mesto celjskega okrožja ter je pri kvalifikacijskih tekmah z mariborsko Svobodo izpadel. Temu klubu se je letos krojila usoda pri zeleni mizi, kjer je izgubil tekmo, ki je bila odločilna za prvo mesto, s 3 : 0, češ, da ni hotel nastopiti. O tem sklepu bodo še reševale višje instance ter upamo, da bodo ta sklep anulirale in odredile odigranje tekme, da se tako na zelenem polju odloči, ali je prvak Olimp ali Atletik.

Tabela izgleda sedaj, ko je za Olimp vračunana tekma kot izgubljena, sledeče:

1. Atletik	3	3	0	0	16:1	6
2. Olimp	3	2	0	1	8:5	4
3. Šoštanj	3	0	1	2	3:12	1
4. Jugoslavija	3	0	1	2	2:11	1

Ljubljanski prvi razred.

Zadnja podsavezna skupščina je ugodila želji ljubljanskih klubov ter je za Ljubljano vpeljala enoten prvi razred, v katerem je v jesenski sezoni sodelovalo za prvenstvo kar 10 klubov. Vse do zadnje nedelje je bilo negotovo, kdo bo dosegel prvo mesto in rezultati zadnjih dveh nedelj so porinili favorita Marsa kar na peto in Grafiko na tretje mesto, na prvem mestu pa se je nepričakovano plasiral eden najmlajših klubov, Sloga. Podčrtati moramo, da pri tekmah prvega razreda ni šlo vse v redu — dokaz številni protesti, kateri nekateri še niso rešeni ter zlasti pri zadnjih tekmah številni neredi na igriščih, ko je publika udirala na igrišča in je bil sodnik dejansko napaden. Vendar klub vsemu je sezona sedaj končana, tablica prvenstva je tukaj in klubi, ki se niso dobro plasirali, morajo pač čakati boljših uspehov spomladi.

V prvem razredu Ljubljane sodelujeta tudi dva delavska kluba:

Grafika, ki je še vedno resen kandidat za prvo mesto;

Svoboda, ki je iz prejšnje Svobode-Vič po prenesu sedeža v Ljubljano začela zbirati okoli sebe delavske sportnike ter po reorganizaciji zopet začela z aktivnejšim delovanjem.

Tabela je sledeča:

1. Sloga	9	7	0	2	23:12	14
2. Slovan	9	6	1	2	31:11	13
3. Grafika	9	5	2	2	36:15	12
4. Reka	9	6	0	3	30:17	12
5. Mars	9	5	1	3	27:10	11
6. Jadran	9	5	1	3	27:16	11
7. Korotan	9	4	1	4	20:22	9
8. Svoboda	9	2	0	7	19:35	4
9. Mladika	9	1	0	8	10:39	2
10. Slavija	9	1	0	8	9:55	2

DSK Svoboda v Mariboru poziva vse svoje sekcije, zlasti pa nogometno in smučarsko, da se udeleže sestanka, ki se bo vršil v sredo, dne 16. januarja t. l. ob 8. uri zvečer. Načelniki naj opozore sekcije še posebej.

SK Svoboda v Zagorju ob Savi ima plesne vaje za svoje člane vsako nedeljo popoldne v zadrugi dvorani na Lokah. Članarina znaša za ves mesec Din 12, za članice pa Din 8. Vstop za člane prost. Pri vajah svirata izmenoma enkrat orkester, enkrat tamburaši.

Cvet s kmetov

»Pepca, na tem stolu tukaj je vse polno prahu.«

»Kajpak da je, gospa, saj ni že dolgo nihče na njem sedel.«

Visoka vročina.

Gospa (na telefonu): Gospod doktor, prosim Vas, pridite brzo, moj mož ima vročino... Prav sedaj sem mu jo merila. Mislim, da je termometer kazal 52 stopinj.

Zdravnik (zaprepasčen): Kaj, 52 stopinj? Gospa: Mislim, da je toliko...

Zdravnik: Če je res, oprostite, sem jaz že vse zamudil. Pokličite požarno brambo!

„Delavski dom“, r. z. z o. z. v Mariboru

Vabilo

na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

zadruga »Delavski dom«, r. z. z o. z. v Mariboru, ki se bo vršil v torek, dne 29. januarja 1935, ob 18. uri v Frankopanovi ul. 1/I.

Dnevni red:

1. Prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo funkcionarjev.
3. Računski zaključek za l. 1934 in razrešnica.
4. Sprememba pravil.
5. Volitev novega načelstva in nadzorstva.
6. Razno.

Načelstvo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon št. 2324.